

8. Доктрина кібербезпеки Польщі. URL: constitutions.ru/?p=11083 (дата звернення 18.12.2019).
9. Пантин В.И., Кардава Н.В. Кибербезопасность: проблемы формирования единой политики в Европейском Союзе. *Вестник Пермского университета. Политология*. 2018. № 3. С. 5–17.
10. Елин В.М. Сравнительный анализ правового обеспечения информационной безопасности в России и за рубежом : монография. Москва, 2016. 168 с.
11. Austrian Security Strategy (2013). URL: <https://www.bka.gv.at/DocView.axd?CobId=52251> (дата звернення 18.12.2019).
12. Austrian Cyber Security Strategy (2013). URL: <https://www.bka.gv.at/DocView.axd?CobId=50999> (дата звернення 18.12.2019).
13. ENISA Country Reports. URL: <http://www.epractice.eu/files/media/media2624.pdf> (дата звернення 18.12.2019).
14. Finland's Cyber Security Strategy (2013). URL: http://www.yhteiskunnanturvallisuus.fi/en/materials/doc_download/40-finlandas-cyber-security-strategy (дата звернення 18.12.2019).
15. Naeni R. 2016. Cybersecurity: New EU Directive. Published 20.07.2016. URL: <https://news.pwc.ch/28616/cybersecurity-new-eu-directive-published/> (дата звернення 18.12.2019).
16. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення 18.12.2019).

УДК 342.6

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.4-2.40>

ТРУБА Р.М.

СТРУКТУРА ТА ЕЛЕМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ УКРАЇНИ

У зв'язку із євроінтеграційними процесами в нашій державі актуалізуються питання, пов'язані із удосконаленням механізмів забезпечення прав і свобод людини та створенням ефективного механізму їх захисту. Корупція в Україні є однією із основних сучасних проблем держави, яка заважає її розвитку, тому одним із пріоритетних напрямів державної політики щодо їх захисту стала кардинальна зміна підходів до протидії корупції. Оскільки захист прав і свобод людини і громадянина включає у тому числі й запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, забезпечення такого захисту потребує створення ефективної та дієвої системи державних органів, які виконують таку діяльність. Для цього в Україні було створене Державне бюро розслідувань – центральний орган виконавчої влади, який здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. Створення цього органу вплинуло на удосконалення національного антикорупційного законодавства, також шляхом його створення було реформовано систему правоохоронних органів. Незважаючи на те, що на сьогодні все ще рано робити висновки про ефективність його функціонування, створення Державного бюро розслідувань потребує уваги з боку науковців з метою подальшого удосконалення правового регулювання його діяльності. Дослідження структури та елементів адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України дозволить нам встановити компетенцію цього органу, проаналізувати його правовий статус, а також визначити, чим саме цей орган відрізняється від інших правоохоронних

органів нашої держави і яким чином його створення впливає на захист прав і свобод людини і громадянина в Україні. Визначено, що адміністративно-правовий статус Державного бюро розслідувань України – це адміністративно-правове становище цього органу у співвідношенні із іншими правоохоронними органами, яке виражається через його мету, завдання, принципи та функції, структурно-організаційні особливості й компетенцію і визначає зміст та обсяг його владних правоспроможностей. Зроблено висновок, що на науковому рівні сформувався універсальна структура адміністративно-правового статусу органів державної влади. У такому контексті адміністративно-правовий статус Державного бюро розслідувань України не є винятком.

Ключові слова: *Державне бюро розслідувань України, правовий статус, адміністративно-правовий статус, структура адміністративно-правового статусу, елементи адміністративно-правового статусу.*

In connection with the European integration processes, issues related to the improvement of mechanisms for ensuring human rights and freedoms and creating an effective mechanism for their protection are being updated in our country. Corruption in Ukraine is one of the main contemporary problems of country, which hinders its development, therefore one of the priority directions of the state policy on their protection was a radical change of approaches to counteracting corruption. As the protection of human and citizen's rights and freedoms includes including the prevention, detection, termination, disclosure and investigation of crimes, providing such protection requires the creation of an effective and efficient crime investigation system. For this purpose, a State Bureau of Investigation was established in Ukraine as a central executive body that carries out law enforcement activities to prevent, detect, suspend, open and investigate crimes within its competence. The establishment of this body influenced the improvement of the national anti-corruption legislation, and through its creation the law enforcement system was reformed. Although, it is still too early to conclude on the effectiveness of its operation, the establishment of the State Bureau of Investigation needs the attention of scientists in order to further improve the legal regulation of its activities. The study of the structure and elements of the administrative and legal status of the State Bureau of Investigation of Ukraine will allow us to establish the competence of this body, to analyze its legal status, as well as to determine how it differs from other law enforcement agencies of our country, and how its creation affects the protection of rights and of human and citizen's freedoms in Ukraine. It is determined that the administrative and legal status of the State Bureau of Investigation of Ukraine is an administrative and legal position of this body in relation to other law enforcement agencies, which is expressed by its purpose, tasks, principles and functions, structural and organizational features and competence, and determines the content and scope his power. It is concluded that at the scientific level a universal structure of the administrative and legal status of the state authorities has been formed, in this context the administrative and legal status of the State Bureau of Investigation of Ukraine is no exception.

Key words: *State Bureau of Investigation of Ukraine, the legal status, administrative and legal status, structure of administrative and legal status, elements of administrative and legal status.*

Вступ. Пропозиції щодо створення Державного бюро розслідувань або ж органів із аналогічними функціями (Національного бюро розслідувань, Національної служби розслідувань, Національного бюро антикорупційних розслідувань, Національного антикорупційного бюро тощо) вносились протягом усього періоду існування незалежної України. Довгий час питання створення такого органу обговорювалось на науковому рівні, а також державою приймалися декілька спроб створити такий орган, втім лише із прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України [11] з'явилися передумови для реалізації таких планів на практиці. Враховуючи те, що система правоохоронних органів і спеціальних служб України вже давно потребує реформування, а рівень корупції в нашій державі є стабільно високим, створення Державного бюро розслідувань в Україні стало важливою умовою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, фігурантами яких є правоохоронці, судді і державні службовці.

Як свідчать статистичні дані, у 2018 році Державним бюро розслідувань було відкрито 5 794 кримінальних проваджень, у яких фігурують 2 826 представників правоохоронних органів, 2 294 особи, які вчинили військові злочини, 202 судді, 7 високопосадовців [7, с. 33]. Активна діяльність цього органу свідчить про необхідність наукового дослідження засад його функціонування, проте аналіз наукової літератури свідчить про те, що таких досліджень на цей час було здійснено небагато. Вивчення особливостей діяльності Державного бюро розслідувань сприятиме підвищенню довіри суспільства до нього, а також дозволить встановити, які явища та фактори впливають на його функціонування. Серед питань, на які варто звернути увагу, відзначимо структуру та елементи адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України. Дослідження цього питання дозволить дослідити основні засади діяльності зазначеного органу, а також визначити, яким є місце Державного бюро розслідувань України серед інших правоохоронних органів.

Стан дослідження. Сьогодні досліджень статусу Державного бюро розслідувань України було здійснено небагато, тому у багатьох моментах мають місце теоретичні прогалини, і питання адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України у такому контексті не є винятком. Серед дослідників зазначеної проблематики виділимо передусім таких вчених, як А.С. Атаманчук, О.Ю. Бусол, А.Л. Ворожко, О.О. Джабурія, А.А. Єлісеєва, О.В. Ільченко, О.В. Курганський, В.І. Литвиненко, Є.Д. Скулиш, І.В. Цюприк тощо. Однак у працях зазначених науковців структура та елементи адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України не розглядалися комплексно, що і зумовлює доцільність звернення до цього питання.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження структури та елементів адміністративно-правового статусу державного бюро розслідувань України. Задля досягнення мети потрібно вирішити такі завдання: 1) встановити структуру адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України; 2) визначити, якими є елементи адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України в рамках цієї структури.

Результати дослідження. В енциклопедичній літературі поняття «статус» може мати декілька значень. Так, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови статус визначається як: 1) правове становище осіб, організацій, установ тощо; 2) становище індивіда або групи осіб щодо інших індивідів або груп у соціальній системі; 3) встановлене нормами права положення його суб'єктів, сукупність їх прав і обов'язків [4, с. 1387]. Це означає, що під статусом державного органу варто розуміти його правове становище у співвідношенні із іншими державними органами, яке виражається через категорії прав і обов'язків, тобто його компетенції. Ми здійснюємо об'єднання прав і обов'язків у єдину категорію компетенції, оскільки розуміння компетенції як сукупності прав та обов'язків державного органу знаходить своє підтвердження і у науковій літературі [8, с. 260]. Іншими словами, статус Державного бюро розслідувань України варто розглядати через призму його компетенції порівняно із іншими державними органами.

Отже, статус Державного бюро розслідувань України – це становище цього органу у співвідношенні із іншими державними органами, яке виражається через його компетенцію.

Більш точно категорію «статус» відносно державних органів розкриває поняття «правовий статус», тобто статус державного органу, визначений нормами права. В цьому аспекті доцільно звернутись до Великого енциклопедичного юридичного словника, який дає визначення правового статусу як сукупності прав і обов'язків фізичних та юридичних осіб [3, с. 675]. Із цього слідує, що категорія правового статусу є притаманною і фізичним, і юридичним особам. Як нами встановлено, правовий статус державного органу – це передусім показник, пов'язаний із його компетенцією, який визначає зміст та обсяг його владних правоспроможностей. Визначаючи правовий статус Державного бюро розслідувань України, ми встановлюємо сукупність його прав та обов'язків, тобто компетенцію цього органу. Такий підхід підтримується й іншими вченими, зокрема П.М. Рабіновичем [16, с. 100]. Але разом із тим у вітчизняній науці наявні й інші підходи, відмінні від наведених, у яких правовий статус не обмежується винятково правами та обов'язками.

Наприклад, О.В. Зайчук та Н.М. Онищенко визначають правовий статус, як сукупність прав, свобод та обов'язків, що відображає особливості соціальної структури суспільства, рівень демократії, стан законності [19, с. 84]. Відзначимо, що у такій концепції, окрім прав та обов'язків, до елементів правового статусу віднесено свободи, втім очевидно, що така концепція не може бути застосована до державних органів, зокрема Державного бюро розслідувань України, оскільки категорія «свобода» характерна передусім для фізичних осіб. Схожим чином це питання

розглядає О.Ф. Скакун, яка визначає правовий статус як систему закріплених у нормативно-правових актах та гарантованих державою прав, свобод, обов'язків, відповідальності, відповідно до яких індивід як суб'єкт права координує свою поведінку в суспільстві [17, с. 421]. Проте такий підхід також є характерним більшою мірою для визначення правового статусу фізичних осіб. Такі категорії, як права, свободи та обов'язки державних органів, доцільно об'єднати в категорію «компетенція», а не розглядати окремо у контексті Державного бюро розслідувань України. Те ж саме варто відмітити і щодо ще однієї виділеної автором категорії – відповідальності. До відповідальності не може бути притягнений державний орган, але притягуються його посадові особи у разі здійснення порушень у процесі їх службової діяльності. Тому зійдемося на думці, що така концепція розкриває сутність правового статусу фізичних осіб, втім у контексті юридичних осіб більш доцільно звузити його розуміння до закріпленої у нормах права компетенції.

Таким чином, правовий статус Державного бюро розслідувань України – це правове становище цього органу у співвідношенні із іншими державними органами, яке виражається через його компетенцію та визначає зміст та обсяг його владних правоспроможностей.

Щодо адміністративно-правового статусу, то звернемо увагу, що він переважно визначається у науковій літературі у контексті фізичних осіб. Найбільш поширеними є підходи, згідно з якими адміністративно-правовий статус розглядається як сукупність прав і обов'язків. Наприклад, подібний підхід запропоновано О.М. Гуміним та Є.В. Пряхіним, які під адміністративно-правовим статусом особи розуміють комплекс прав і обов'язків, передбачених нормами адміністративного права [6, с. 36]. У цьому контексті звернемо увагу на те, що зазначена позиція є тотожною до більш загальних аналогічних підходів. Тобто у такому контексті і правовий статус, і адміністративно-правовий статус розглядаються однаково.

Дещо інакшим чином розглядає це питання Ю.П. Битяк, який визначив адміністративно-правовий статус громадянина, як складову частину його загального статусу, що встановлюється обсягом і характером його адміністративної правосуб'єктності, яку становлять адміністративна правоздатність і адміністративна дієздатність [2, с. 58–59]. Правоздатність – це здатність (можливість) індивіда мати суб'єктивні юридичні права та виконувати суб'єктивні юридичні обов'язки, які виникають із народження людини та припиняються із смертю такої особи. Відповідно, у разі із юридичними особами правоздатність виникає з моменту їх державної реєстрації і припиняється з дня внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань запису про її припинення. Правоздатність юридичних осіб припиняється разом з їх ліквідацією і обмежена тими завданнями та правомочностями, які зафіксовані в статутах і положеннях цих юридичних осіб. Своєю чергою дієздатність – це здатність особи самостійно, своїми діями набувати, створювати для себе права та обов'язки та нести відповідальність у разі їх невиконання чи неналежного виконання. Щодо дієздатності юридичної особи, то остання набуває прав і обов'язків та здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону [9, с. 340–342]. Тобто у цьому контексті адміністративно-правовий статус також розглядається через призму прав та обов'язків фізичних осіб, проте категорії правоздатності та дієздатності є притаманними і юридичним особам. Отже, доцільно вести мову про адміністративну правоздатність і адміністративну дієздатність Державного бюро розслідувань України.

Щодо адміністративно-правового статусу юридичних осіб, С.Г. Стеценко визначив його як сукупність прав, обов'язків та гарантій їх реалізації, що визначені в нормативних актах [18, с. 90]. Звернемо увагу на те, що до елементів адміністративно-правового статусу віднесено не лише права та обов'язки, які по суті виділяються усіма дослідниками цього питання, а й гарантії їх реалізації. Тобто про адміністративно-правовий статус Державного бюро розслідувань України можна говорити лише у тому разі, якщо цей орган наділений гарантіями реалізації своєї компетенції. Так, незважаючи на те, спроби створення Державного бюро розслідувань України здійснювались ще із моменту здобуття Україною незалежності, гарантії реалізації прав та обов'язків цього органу були визначені із прийняттям відповідного Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [13] та Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного бюро розслідувань» від 29.02.2016 № 127 [15], які закріпили створення бюро як окремого органу досудового розслідування, покликаного забезпечити незалежність та об'єктивність під час розслідування злочинів. Іншими словами, у адміністративно-правовому аспекті недостатньо забезпечити юридичну особу правами та обов'язками, а важливо на законодавчому рівні закріпити гарантії їх реалізації. Зокрема, для закріплення гарантії реалізації прав та обов'язків Державного бюро розслідувань України було прийняте спеціальне законодавство.

Схожим чином, а саме як сукупність суб'єктивних прав й об'єктивних обов'язків, закріплених нормами адміністративного права за певним органом, визначається адміністративно-правовий статус державного органу й іншими науковцями, зокрема, Т.О. Коломоєць [10, с. 64] та О.М. Федевич [20, с. 70–71]. Такі підходи не можна назвати хибними, адже у їх основі загальнонотеоретичні підходи щодо встановлення сутності правового статусу, проте, на нашу думку, розкриваючи сутність адміністративно-правового статусу державних органів, все ж варто враховувати специфіку, згідно з якою правове становище одного органу (наприклад, Державного бюро розслідувань України) співвідноситься із правовим становищем інших державних органів, а у контексті державних органів така специфіка виходить далеко за межі винятково їх прав та обов'язків.

Так, до таких підходів можна віднести модель, запропоновану С.В. Ківаловим, який визначає адміністративно-правовий статусу центрального органу виконавчої влади як сукупність його функцій, завдань і компетенцій [1, с. 96]. Перш за все звернемо увагу на те, що одним із елементів, виділених дослідником, є компетенція, тобто сукупність прав та обов'язків. Цей елемент є притаманним переважній більшості підходів сучасних дослідників, і вже неодноразово аналізувався нами у цій статті. Серед інших елементів дослідником виділено функції та завдання державного органу. Так, на законодавчому рівні функція визначається як діяльність, пов'язана з отриманням чітко визначеного кінцевого результату, який прямо відображає досягнення цілей та завдань органу виконавчої влади [14]. Тобто під функцією Державного бюро розслідувань України як елементом його адміністративно-правового статусу варто розуміти сукупність напрямів його діяльності, спрямованих на досягнення кінцевого результату, – запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. Щодо завдання, то Великий тлумачний словник сучасної української мови роз'яснює його як наперед визначений, запланований для виконання обсяг роботи, справи тощо [4, с. 378]. Тобто завданням Державного бюро розслідувань України є наперед визначений, запланований для виконання обсяг дій, які має здійснити цей орган для досягнення мети його діяльності. На нашу думку, функції та завдання є тими категоріями, які дозволяють розрізнити правовий статус різних органів, а тому таку модель віднесемо до вдалих.

Зазначений підхід знаходить підтримку у роботі Д.В. Мандичева, який зазначає, що правовий статус відображає головні особливості органу, його місце в системі державних органів влади, мету, завдання, функції, повноваження, компетенцію, відповідальність [12, с. 118]. Цей дослідник виділив усі ті самі елементи, які були проаналізовані нами раніше на основі праць інших науковців, й окрім того, додатково виділив як елементи мету, повноваження та відповідальність державного органу. Д.В. Мандичев також підкреслює, що під час встановлення адміністративно-правового статусу державного органу варто керуватись категоріями, які дозволяють розрізнити роль різних органів у функціонуванні держави. І в цьому контексті виділені елементи підкреслюють таку унікальність ролі кожного окремого органу. Так, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусела мета роз'яснюється як те, до чого хтось прагне, чого хоче досягти [4, с. 661]. У статті 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [13] визначено, що Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, який здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. Отже, мета функціонування цього органу дійсно є категорією, яка дозволяє розрізнити Державне бюро розслідувань із іншими державними органами. Наступним елементом, виділеним Д.В. Мандичевим, є повноваження. Повноваження являють собою комплекс прав і зобов'язань щодо здійснення певної діяльності. У вказаному аспекті повноваження та компетенція є близькими за змістом поняттями, при цьому на науковому рівні зазначається, що поняття «компетенція» охоплює сукупність юридично встановлених повноважень державного органу, якими він наділений для здійснення своїх функцій та вирішення завдань у певній сфері діяльності [21, с. 264]. Тобто компетенція включає у тому числі й повноваження, а отже, ці категорії не доцільно розглядати окремо у контексті адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України. Повноваження Державного бюро розслідувань України визначені у статті 6 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [13], і до них, зокрема, віднесено такі: 1) участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності; 2) здійснення інформаційно-аналітичних заходів щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидію яким віднесено до компетенції Державного бюро розслідувань; 3) припинення і розкриття злочинів у межах його компетенції;

4) здійснення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування злочинів, віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань; 5) здійснення розшуку осіб, які переховуються від слідства та суду за злочини, розслідування яких віднесено до підслідності Державного бюро розслідувань; 6) використання гласних і негласних штатних та позаштатних працівників на підставах та в порядку, встановлених законом; 7) розробка і затвердження методики розслідування окремих видів злочинів; 8) вжиття заходів щодо відшкодування завданих державі збитків і шкоди; 9) вжиття заходів для повернення в Україну з-за кордону коштів та іншого майна, одержаних внаслідок вчинення злочинів, віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань; 10) доступ до інформаційних систем органів державної влади, самостійне створення інформаційних систем; 11) організація забезпечення особистої безпеки осіб рядового і начальницького складу, державних службовців Державного бюро розслідувань, захист осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, від протиправних посягань; 12) забезпечення роботи з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників Державного бюро розслідувань; 13) здійснення виконання запитів про надання правової допомоги, які надійшли від компетентних органів іноземних держав; 14) розроблення пропозиції до проектів міжнародних договорів України та забезпечення дотримання і виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України; 15) здійснення співробітництва з поліцейськими та іншими відповідними органами іноземних держав відповідно до законів та міжнародних договорів України; 16) забезпечення відповідно до законодавства додержання режиму захищеної законом таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом; 17) звітування про свою діяльність та інформування суспільства про результати своєї роботи; 18) здійснення інших повноважень.

Щодо відповідальності, як нами відзначалось, відповідальність несе не орган, а його службові особи. Наприклад, пунктом 1 частини 1 статті 12 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [13] визначено, що Директор Державного бюро розслідувань несе відповідальність за діяльність Державного бюро розслідувань, зокрема, законність здійснюваних Державним бюро розслідувань оперативно-розшукових заходів, досудового розслідування, додержання прав і свобод людини і громадянина. У статті 21 цього ж нормативно-правового акту передбачено, що працівники Державного бюро розслідувань за свої протиправні дії чи бездіяльність несуть відповідальність згідно із законом. Тобто відповідальність є елементом адміністративно-правового статусу Директора Державного бюро розслідувань та його працівників, але не самого органу. Таким чином, зробимо висновок, що підхід Д.В. Мандичева щодо структури адміністративно-правового статусу державного органу є цілком вдалим, але варто не погодитись із автором щодо виділення декількох елементів.

Найбільш досконало серед проаналізованих нами позицій здійснив розкриття структури адміністративно-правового статусу органу державної влади В.Б. Авер'янов, при цьому звернемо увагу на те, що на його модель досить часто посилаються інші науковці. Дослідник дійшов висновку, що головним складником змісту правового статусу кожного органу є компетенція, і при цьому вона доповнюється такими важливими елементами, як завдання, функції, характер взаємозв'язків з іншими органами, місце в ієрархічній структурі органів виконавчої влади, порядок вирішення установчих і кадрових питань тощо. На основі свого дослідження В.Б. Авер'янов виділив таку структуру адміністративно-правового статусу органу державної влади: 1) цільовий блок; 2) структурно-організаційний блок; 3) компетенційний блок [5, с. 247]. До цільового блоку варто віднести такі елементи, як мета, завдання, принципи та функції того чи іншого органу. Структурно-організаційний блок формують характер взаємозв'язків з іншими органами, місце в ієрархічній структурі органів виконавчої влади та порядок вирішення установчих і кадрових питань, порядок створення, реорганізації, ліквідації, процедури діяльності. Компетенційний блок формує компетенція органу, тобто сукупність його прав та обов'язків. Такий підхід, на нашу думку, є найбільш досконалим з-поміж проаналізованих нами, і саме на нього ми будемо опиратись, аналізуючи структуру та елементи адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України.

Але разом із тим, на нашу думку такий підхід потребує коригування, із урахуванням специфіки діяльності Державного бюро розслідувань України. Так, цільовий блок мають складати мета діяльності Державного бюро розслідувань України; завдання діяльності Державного бюро розслідувань України; функції Державного бюро розслідувань України; гарантії діяльності Державного бюро розслідувань України. На нашу думку, саме така структура зумовлена тим, що мета та завдання є саме тими категоріями, що визначають цілі діяльності Державного бюро розслідувань України. Функції Державного бюро розслідувань України окреслюють напрями діяльності

цього органу і, відповідно, є ще однією категорією, яка дозволяє співвіднести адміністративно-правовий статус Державного бюро розслідувань України із адміністративно-правовим статусом інших правоохоронних органів. Гарантії діяльності Державного бюро розслідувань України є категорією, яка робить можливим здійснення діяльності Державного бюро розслідувань України та забезпечує можливість реалізації ним мети, завдань та функцій. Саме тому її також необхідно віднести до адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України. Окрім того, саме про такий склад цільового блоку свідчить наше дослідження, адже зазначені елементи виділили переважна більшість дослідників питань адміністративно-правового статусу, адміністративно-правового статусу органів прокуратури, адміністративно-правового статусу Національної поліції та адміністративно-правового статусу Служби безпеки України.

Наступна група елементів адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України, виділених нами, формує структурно-організаційний блок. До структурно-організаційного блоку нами віднесено засади організації і діяльності Державного бюро розслідувань України та взаємодію Державного бюро розслідувань України з іншими державними органами. Перший елемент визначає специфіку структури і чисельності Державного бюро розслідувань, правовий статус Директора та працівників цього органу, особливості фінансового та матеріально-технічного забезпечення Державного бюро розслідувань. Другий елемент окреслює специфіку, згідно з якою Державне бюро розслідувань у процесі своєї діяльності здійснює спільну діяльність із іншими державними органами для реалізації своєї мети, виконання завдань та реалізації функцій. У цьому контексті відзначимо, що структурно-організаційний блок елементів адміністративно-правового статусу правоохоронних органів виділяється багатьма дослідниками, передусім В.Б. Авер'яновим. Проте виділення саме таких елементів зумовлене специфікою діяльності Державного бюро розслідувань, а також змістом Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [13].

Останній виділений нами блок елементів адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України – компетенційний. Перший елемент – повноваження Державного бюро розслідувань України. Цей елемент віднесено до складників Державного бюро розслідувань України із огляду на те, що саме повноваження визначає компетенцію державних органів. Співвідношення компетенції Державного бюро розслідувань України із компетенцією інших правоохоронних органів як елемент адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України є важливим із огляду на те, що низку повноважень Державного бюро розслідувань України було запозичено із компетенції інших органів, зокрема прокуратури, Національної поліції та Національного антикорупційного бюро України. Саме тому важливо встановити, яким чином співвідноситься компетенція цих органів зараз, та чи мають місце колізії у наділенні даних органів повноваженнями.

Таким чином, *адміністративно-правовий статус Державного бюро розслідувань України* – це адміністративно-правове становище цього органу у співвідношенні із іншими правоохоронними органами, яке виражається через його мету, завдання, принципи та функції, структурно-організаційні особливості й компетенцію і визначає зміст та обсяг його владних правоспроможностей.

Структуру адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України формують такі елементи:

1) цільовий блок:

- мета діяльності Державного бюро розслідувань України;
- завдання діяльності Державного бюро розслідувань України;
- функції Державного бюро розслідувань України;
- гарантії діяльності Державного бюро розслідувань України;

2) структурно-організаційний блок:

- засади організації і діяльності Державного бюро розслідувань України;
- взаємодія Державного бюро розслідувань України з іншими державними органами;

3) компетенційний блок:

- повноваження Державного бюро розслідувань України;
- співвідношення компетенції Державного бюро розслідувань України із компетенцією інших правоохоронних органів.

Висновки. Отже, наше дослідження продемонструвало, що по суті сьогодні на науковому рівні сформувалась універсальна структура адміністративно-правового статусу органів державної влади. У такому контексті адміністративно-правовий статус Державного бюро розслідувань

України не є винятком, і його доречно розглядати у сукупності тих самих елементів, що й адміністративно-правовий статус інших державних органів. Але при цьому варто враховувати, що кожен із елементів адміністративно-правового статусу Державного бюро розслідувань України є унікальним, тому встановлення кожного із них дозволить визначити, чим відрізняється роль Державного бюро розслідувань України від інших правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Административное право Украины : учебник / под общей ред. С.В. Кивалова. Харьков : «Одиссей». 2004. 880 с.
2. Адміністративне право України : підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дьяченко та ін. ; за ред. Ю.П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
3. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2012. 1020 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [гол. ред. В.Т. Бусел, редактори-лексикографи : В.Т. Бусел, М.Д. Василюк-Дерибас, О.В. Дмитрієв, Г.В. Латник, Г.В. Степенко]. Київ : Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
5. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. Київ : Видавничий Дім «Ін-Юре». 2002. 668 с.
6. Гумін О.М., Пряхін Є.В. Адміністративно-правовий статус особи: поняття та структура. *Наше право*. 2014. № 5. С. 32–37.
7. Державне бюро розслідувань. Звіт про роботу 2018. URL: https://dbr.gov.ua/sites/default/files/2019-03/gerport_2018.pdf (дата звернення 17.09.2019 року).
8. Дніпров О. Компетенція як елемент правового статусу органів виконавчої влади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2017. № 861. С. 257–262.
9. Загальна теорія держави і права : [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін. ; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.
10. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер. 2011. 576 с.
11. Кримінальний процесуальний кодекс: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013 р. № 9-10. стор. 474. стаття 88
12. Мандичев Д.В. Поняття адміністративно-правового статусу органу виконавчої влади. *Право і суспільство*. 2010. № 5. С. 117–121.
13. Про Державне бюро розслідувань. Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016 р. № 6. стор. 5. стаття 55.
14. Про затвердження Порядку проведення функціонального обстеження органів виконавчої влади: Наказ Голодержслужби України від 29.07.2005 № 189. *Офіційний вісник України*. 2005 р. № 33. стор. 204. стаття 2005. код акта 33407/2005.
15. Про утворення Державного бюро розслідувань. Постанова КМУ від 29.02.2016 р. № 127. *Офіційний вісник України* від 11.03.2016. 2016 р. № 18. стор. 470. стаття 743. код акта 80976/2016
16. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посібник. Вид. 10-е, доповнене. Львів : Край, 2008. 224 с.
17. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / Пер. з рос. Харків : Консум, 2004. 656 с.
18. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навч. посіб. Київ : Атіка, 2007. 624 с.
19. Теорія держави і права: Академічний курс: [підруч.] / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Онищенко. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
20. Федевич О.М. Адміністративно-правовий статус Державного агентства України з управління зоною відчуження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2012. 226 с.
21. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 1998. Т. 4 : Н-П. 2002. 720 с. : іл.